

Bakgrunn for utredningsprogram
Domma solkraftverk

Grue kommune i Innlandet fylke

NVE
Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver

Landinfra Energy AB

Referanse

202310161-38

Dato

28.06.2024

Ansvarlig

Svein Grotli Skogen

Saksbehandler

Jo Arne Marvik

Innhold

BAKGRUNN FOR UTREDNINGSPROGRAM	10
1 INNLEDNING	1
1.1 TILTAKET	1
2 NVES BEHANDLING AV MELDINGEN.....	2
2.1 INNKOMNE MERKNADER OG KOMMENTAR FRA TILTAKSHAVER	2
3 NVES VURDERING AV KRAV TIL UTREDNINGER	2
3.1 PROSESS OG METODE	3
3.2 BESKRIVELSE AV TILTAKET.....	3
3.2.1 <i>Nettilknytning</i>	4
3.3 NULLALTERNATIV, ANDRE PLANER OG ANNET LOVVERK	5
3.4 VIRKNINGER FOR MILJØ OG SAMFUNN	5
3.4.1 <i>Landskap</i>	5
3.4.2 <i>Kulturminner og kulturmiljø</i>	6
3.4.3 <i>Friluftsliv</i>	6
3.4.4 <i>Naturtyper, vegetasjon og dyreliv, og samlet belastning og sumvirkninger</i>	7
3.4.5 <i>Samfunnssikkerhet</i>	8
3.4.6 <i>Vassdrag og vann- og grunnforurensing</i>	8
3.4.7 <i>Klima</i>	9
3.4.8 <i>Landbruk</i>	10
3.4.9 <i>Lokalt og regionalt næringsliv</i>	10
3.4.10 <i>Annen infrastruktur</i>	11
3.5 UTREDNINGSKRAV SOM IKKE ER INKLUDERT I UTREDNINGSPROGRAMMET	11
4 OPPSUMMERING	12
VEDLEGG A – SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER	13
INNKOMNE MERKNADER	13

1 Innledning

I dette notatet presenterer NVE bakgrunnen for et utredningsprogram som i dag er fastsatt for Domma solkraftverk. Bakgrunnsnotatet inneholder NVEs vurderinger og innkomne merknader og tar utgangspunkt i meldingen fra Landinfra Energy AB (LEAB) lagt frem 02.11.2023.

Utredningsprogrammet er utformet som et eget brev av i dag, NVE ref. 202310161-39 og skal leses i sammenheng med dette notatet.

Per i dag er det ikke fastsatt krav til melding for solkraftverk i medhold av forskrift om konsekvensutredninger. Uten et formelt krav til melding har ikke NVE juridisk grunnlag for å fastsette utredningsprogram for solkraftverk. LEAB er klar over dette og har frivillig fremlagt en melding med utkast til utredningsprogram for å legge et best mulig grunnlag for konsekvensutredninger i saken.

1.1 Tiltaket

NVE mottok meldingen om Domma solkraftverk 26.06.2023. En melding er et tidlig varsel om et mulig energiprojekt, i dette tilfelle et solkraftverk. Formålet med meldingen er både en tidlig varsling og å legge grunnlaget for hvilke virkninger som skal utredes før LEAB søker konsesjon for

tiltaket etter energiloven. Meldingen inneholder en beskrivelse av prosjektet og et forslag til hva som skal utredes.

Det fremgår av meldingen at Domma solkraftverk er planlagt med en installert effekt på 265 MWp og en forventet produksjon på 311 GWh per år. Tiltaket omfatter et planområde på 3 441 dekar som i dag består av barskog med middels bonitet. Tiltaket meldes med nettilknytning til eksisterende 132 kV linje Kongsvinger – Åsnes som er lokalisert ca. 1 km vest for planområdet.

2 NVEs behandling av meldingen

NVE sendte meldingen på høring i brev av 07.12.2023, med frist for merknader satt til 07.02.2024. Grue kommune fikk utsatt høringsfrist til 11.03.2024.

NVE påla LEAB å informere naboer og gjenboere om høringen.

Høringen av meldingen ble kunngjort i to innrykk i Glåmdalen og Østlendingen og i Norsk lysingsblad. NVE besluttet i samråd med Grue kommune at det ikke var nødvendig å gjennomføre møte med kommunale og regionale myndigheter og folkemøte i saken tilknyttet meldingen. Dette vil bli gjennomført dersom det fremlegges en søknad med konsekvensutredning for tiltaket.

2.1 Innkomne merknader og kommentar fra tiltakshaver

NVE mottok totalt 14 høringsuttalelser til meldingen.

De viktigste innspillene til utredningsprogram knyttes til utredning av virkninger for naturmangfold, friluftsliv og klima.

Vi sendte innkomne merknader til LEAB for kommentar. De kommenterte innspillene i e-post av 18.03.2023.

Samtlige høringsinnspill er sammenfattet i vedlegg. Alle høringsuttalelser og øvrige saksdokumenter er tilgjengelige i sin helhet gjennom einnsyn.no under saksnummer 2023/10161.

3 NVEs vurdering av krav til utredninger

Utredningsprogrammet er spesifisert i et eget brev av i dag (NVE ref. 202310161-39), og er en arbeidsbeskrivelse på det som skal utredes før det kan søkes om konsesjon etter energiloven. Utredningsprogrammet dekker utredningskravene som normalt kreves i samsvar med forskrift om konsekvensutredninger og energiloven.

NVE har gjennom høring av forslag til utredningsprogram mottatt innspill til utredninger som ønskes gjennomført. Vi vil i det følgende presentere utredningsprogrammet tematisk. Vi redegjør kun for de temaene som har vært gjenstand for innspill gjennom høringen og/eller som vi har funnet nevneverdige for det konkrete tiltaket.

Vi informerer om at utredningsprogrammet i denne saken har utgangspunkt i [NVEs digitale veileder for solkraftverk](#). NVE viser til veilederen for utfyllende informasjon om utredningstematikk.

3.1 Prosess og metode

Grue kommune skriver at de ønsker at NVE gjennomfører plandialog før utredningsprogrammet sendes på høring, der kommune og andre høringsinstanser inviteres. De ønsker også at det arrangeres folkemøte med lokalsamfunnet i forbindelse med en ny høring. Kommunen skriver at de ønsker at NVE benytter designmetodikk fra instituttet DOGA i forbindelse med utredningsprogram for Domma solkraftverk.

Forum for natur og friluftsliv anmoder NVE om å utsette videre behandling av Domma solkraftverk og viser til § 2-1 i energiloven. De er kritiske til en sak til sak-tilnærming og mener det må lages en overordnet politikk og helhetlig plan i Innlandet, hvor forvaltningen setter premissene for ev. utbygging.

Mattilsynet skriver at utredningene må utføres av kompetent nøytralt fagmiljø. Motvind skriver at det er viktig at utredninger blir gjennomført av en uavhengig konsulent tjeneste som ikke er innleid av utbygger/tiltakshaver.

NVE informerer at tiltakshaver kan levere en søknad med konsekvensutredning som baserer seg på det fastsatte utredningsprogrammet og at vi vil arrangere folkemøte og befaring av planområdet i forbindelse med en ev. høring av en søknad.

NVE viser til at utredningsprogrammet er en liste over nødvendige utredninger av potensielle virkninger av solkraftverket som skal gjennomføres i forbindelse med en søknad. Utredningskrav til tiltak som behandles etter energiloven er hjemlet i forskrift om konsekvensutredninger. Det er tiltakshaver som står ansvarlig for hvordan anlegget skal designes og utformes.

Når det gjelder utsettelse av behandling av Domma solkraftverk i påvente av en energiplan, med hjemmel i energiloven § 2-1 siste ledd, bemerker vi at denne saken er på meldingsstadiet hvor det innhentes innspill for å fastsette konsekvensutredningsprogram. Hjemmelen for å utsette behandling gjelder konsesjonssøknader. Det foreligger per i dag ingen søknad, og det er derfor ikke hjemmel for å utsette behandling av saken etter energiloven § 2-1.

For overordnet politikk og planer i kommunen og regionen viser vi til Grue kommune og Innlandet fylkeskommune. NVE viser til gjeldende regelverk som sier at det er tiltakshavers plikt å sørge for tilstrekkelige konsekvensutredninger. Kjøp av konsulent tjenester til fagutredningene er den anerkjente løsningen.

3.2 Beskrivelse av tiltaket

Innlandet fylkeskommune skriver at det bør estimeres hvor lang tid det vil ta å tilbakeføre området til skog etter endt konsesjonsperiode.

Grue kommune mener det må redegjøres for hvilke bankgarantier de reserverer til opprydding og demontering av en ev. solpark etter endt konsesjonsperiode. De tenker dette kan være et risikoelement og mener det er klanderverdig om konsesjonsmyndigheten ikke følger opp vedlikehold, sikkerhet og krav knyttet til dette.

Grue kommune mener NVE må vurdere langsiktig, nasjonalt eierskap for etablering av store solkraftverk, da energi er en vesentlig samfunns viktig tjeneste. Arne Wilhelm Mohn Omsted mener

med hensyn til samfunnssikkerhet at spørsmålet om nasjonalt eierskap er viktig, særlig innenfor grunnleggende nasjonale funksjoner.

Motvind skriver at solkraft er en energiform som vil være bedre egnet for områder nærmere ekvator.

Bente Rudberg og Jan Sundnes skriver at storskala solkraft i skoglandskap, et LNF-område, ikke er veien å gå og at ulempene er større enn fordelene dersom man velger å satse på ustabil solkraft.

Arne Wilhelm Mohn Omsted skriver at utenlandsk eierskap uten tilknytning til området samt muligheten for endringer i eierstrukturen over lengre tid, øker risikoen for at forpliktelser som inngås i en startfase pulveriseres. Han skriver at det er avgjørende at det stilles krav til konkrete garantier for tilbakeføring etter endt drift, særlig med hensyn til jordbruk og jordlova § 9. Det må derfor stilles krav til konkrete garantier slik at tilbakeføringskostnaden er dekket gjennom midler avsatt i et ev. fond.

LEAB kommenterer og viser til at NVE setter vilkår om garantier for nedleggelse i sine anleggskonsesjoner.

NVE har i utredningsprogrammet fastsatt at LEAB må beskrive tiltaket og begrunne hvorfor tiltaket er omsøkt på den valgte lokaliteten. Videre skal tiltakshaver beskrive anleggets levetid og angi kostnader knyttet til nedlegging av anlegget, inkl. tilbakeføring av landskap. Tiltakshaver skal også beskrive forventet type og mengde avfall, samt planlagt håndtering av dette ved nedlegging.

NVE viser til at det ikke finnes lovverk som hindrer at utenlandske virksomheter har eierskap til solkraftverk som bygges i Norge.

NVE konstaterer at vi i anleggskonsesjoner setter vilkår om at tiltakshaver innen utgangen av det 12. driftsåret skal oversende NVE et konkret forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av solkraftverket og tilbakeføring av området ved utløp av driftsperioden, jf. energilovforskriften § 3-5 d. Det skal samtidig redegjøres for resirkulering av komponenter i solkraftverket. Vi vil dermed ikke kreve at tiltakshaver utarbeider en plan for dette i en ev. søknad med konsekvensutredning, utover overnevnte beskrivelse.

3.2.1 *Nettilknytning*

Statnett skriver at det ikke er driftsmessig forsvarlig å knytte til solkraftverket i dagens nett og at det for transmisjonsnettet er et behov for å øke kapasiteten for å håndtere tilknytning av ny produksjon.

Statnett skriver at det kan bli aktuelt med flere tiltak i transmisjonsnettet, utover det som er beskrevet i områdeplan Innlandet, for å kunne tilknytte Domma solkraftverk. Dette må de utrede i samråd med Elvia.

Elvia skriver at det ikke er tilgjengelig kapasitet i denne størrelsesorden i eksisterende nett, og at det blir behov for forsterkninger i både regional- og transmisjonsnett. Alternativer og videre tekniske forhold er ikke utredet enda, og tiltakshaver må inngå en utredningsavtale med Elvia for å konkretisere tiltakene nærmere. Elvia skriver at de legger opp til en felles modenhetsvurdering med Statnett.

Elvia skriver videre at solkraftverket vil utløse en rekke nødvendige oppgraderingstiltak i nettet. De bemerker at de som hovedregel ikke tar eierskap for produksjonsradialer, men at disse forutsettes inkludert i anleggskonsesjonen for tiltaket.

Elvia skriver at det for kraftproduksjon på denne størrelsen bør gjennomføres nettanalyser av hvordan solkraftverket vil påvirke kraftsystemet både under normaldrift og i feilsituasjoner. De mener tiltakshaver bør hente erfaringsdata fra lignende prosjekter som belyser hvordan solkraft påvirker spenningsforhold og andre relevante tema.

Motvind skriver at solkraft er en uregulerbar kraft som skaper utfordringer for systemdrift.

LEAB kommenterer at det vil være behov for tiltak i overliggende nett for å knytte til Domma solkraftverk. Hvilke tiltak som er nødvendige må avklares med Elvia og Statnett. De skriver at dette vil sikre Grue kommune en mer stabil kraftforsyning og sannsynligvis også bedre tilgang til kraftnettet for å tilknytte nytt forbruk, men at det er for tidlig å konkretisere dette. LEAB legger til at de er positive til å opprette dialog med kommunen om hva slags rolle solkraftverket kan ha for å bedre situasjonen i kommunen.

NVE har i utredningsprogrammet fastsatt en rekke krav til beskrivelse av nettilknytning. Tiltakshaver skal blant annet beskrive planlagte nettanlegg og opplyse om planlagt grensesnitt mot nettselskapet og legge ved kart over planlagt ledningstrasé. NVE viser til systemansvarlig når det gjelder ev. utfordringer fra solkraftverk knyttet til systemdrift.

3.3 Nullalternativ, andre planer og annet lovverk

Grue kommune ønsker at det redegjøres for forholdet til PEFC skogstandard i forbindelse med solkraftverket. De spør om tiltaket ansees som reversibel eller irreversibel omdisponering og lurer på hvordan 5 prosent-kravet gjør seg gjeldende for ulike skogseiendommer innenfor planområdet.

Innlandet fylkeskommune skriver at deres regionale planer skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. I denne saken ser de særlig *Regional plan for klima, energi og miljø*, *Regional plan for samfunnssikkerhet* og *Regional vannforvaltningsplan for Viken vannregion 2022-2027* som relevante.

NVE har i utredningsprogrammet fastsatt at LEAB skal beskrive forholdet til andre planer inkl. kommunale og regionale planer. Vi har også satt som krav at LEAB skal redegjøre for tiltakets forhold til skogsertifiseringssystemet PEFC.

3.4 Virkninger for miljø og samfunn

3.4.1 Landskap

Grue kommune skriver at NVE må stille krav om 3D-landskapsanalyse for å finne ut hvordan solkraftverket vil påvirke ulike boligområder i kommunen fra ulike vinkler og høyder.

Statsforvalteren i Innlandet skriver at det er viktig at den visuelle virkningen av solkraftverket blir synliggjort.

LEAB kommenterer at de forholder seg til gjeldende KU-veileder. Behov for å spesifisere metode ytterligere i form av 3D-landskapsanalyse, overlater de til NVE.

NVE har satt en rekke krav til utredning av visuelle virkninger og virkninger for landskap. Det skal blant annet utarbeides fotorealistiske visualiseringer som gir et representativt inntrykk av tiltakets visuelle virkninger. Visualiseringsstøsted skal velges etter samråd med Grue kommune, og en ev. samrådsgruppe. Etter NVEs vurdering vil reduksjon av den visuelle påvirkningen av solkraftverket best løses i samarbeid med Grue kommune og en ev. samrådsgruppe.

3.4.2 Kulturminner og kulturmiljø

Innlandet fylkeskommune skriver at det går sæterstier som stammer fra skogfinsk kultur gjennom planområdet, og dette må tas hensyn til i utredninger av landskap og kulturmiljø. De skriver at det ikke er utført arkeologiske kulturminneregistreringer i området tidligere, og at de vurderer at det kan være potensiale for automatisk fredede kulturminner i området, som kullgroper, jernvinne, fangstgroper samt steinalderlokaliteter langs vassdrag i området. De vurderer dermed at det er nødvendig å foreta arkeologisk registrering av planområdet for å oppfylle undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9. Dersom det er ønskelig at dette gjennomføres ila. 2024, ber de tiltakshaver ta kontakt med fylkeskommunen om dette.

LEAB kommenterer at de vil gjennomføre kulturminneundersøkelser før detaljplanleggingen av prosjektet.

NVE har i utredningsprogrammet fastsatt en rekke krav til utredning av virkninger for kulturminner og kulturmiljø, deriblant at det skal avklares med kulturminnemyndighetene om kulturminneundersøkelser skal gjøres som en del av konsekvensutredningen.

3.4.3 Friluftsliv

Grue kommune ber om at det vurderes om barn og unges interesser inkluderes som et punkt i utredningsprogrammet eller om dette ivaretas av punkt om friluftsliv.

Arne Christian Omsted uttaler seg som medlem i et jaktlag som bruker området. Han viser til meldingen og kommenterer at det ikke er slik at øvrige deler av planområdet, som ikke brukes til jakt av grunneier, ikke brukes til jakt av andre. Volumet i salg av jaktkort viser at jaktfeltet Kongsgordsrået benyttes av mange. Han skriver at de erfarer at den mest viltrike delen av jaktterrenget befinner seg innenfor planområdet, og at 80 prosent av felling av elg skjer innenfor området. Det er også observert tiurleik og reir med egg fra storfugl her.

Omsted skriver at solkraftanlegget vil ha store konsekvenser for deres jakt. Jaktfeltets areal vil reduseres med omtrent en fjerdedel og verdien vil reduseres tilsvarende. De mener det er uheldig med gjerder rundt anlegget ettersom det vil sperre for all øvrig bruk, både for mennesker og dyr. De skriver at de er kjent med tiurleik og storfuglreir innenfor planområdet.

Forum for natur og friluftsliv skriver at de er betenkt over det store omfanget av solkraftverk i skog- og naturområder i Innlandet og de konsekvensene dette vil ha for naturmangfold, fugl, vilt og utøvelse av friluftsliv. De anbefaler at det i forbindelse med utredning av friluftsliv intervjues personer som bruker området til jakt for å innhente detaljert lokalkunnskap.

Motvind skriver at et fravær av kjente turstier i området ikke er ensbetydende med at området ikke benyttes til friluftsliv og rekreasjon.

LEAB kommenterer at de er kjent med at det utøves jakt i området. Hvordan dette vil bli påvirket av et ev. solkraftverk vil være en del av konsekvensutredningen under fagtemaet friluftsliv.

NVE har satt en rekke krav til utredninger av virkninger for friluftsliv. LEAB skal beskrive kartlagte friluftslivsområder i plan- og influensområdet samt beskrive dagens bruk av plan- og influensområdet til friluftsliv, inkl. jakt og fiske. Tiltakets virkninger for friluftslivsområder og dagens bruk skal utredes. I utredningene skal det innhentes informasjon og kunnskap fra lokale, regionale myndigheter og organisasjoner samt personer med relevant lokalkunnskap. Utredningene av virkninger for friluftsliv må sees i sammenheng med utredning av virkninger for dyreliv.

Etter NVEs vurdering er det et generelt mangelfullt kunnskapsgrunnlag for hvordan solkraftverk vil påvirke friluftsliv og jakt. NVE har dermed fastsatt at LEAB skal fremlegge en plan for for- og etterundersøkelser for friluftsliv med spesielt søkelys på hvordan solkraftverket vil påvirke jakt og viltbestander i området. Det skal beskrives hvordan utredningene kan inngå i et forskningsdesign for slike undersøkelser. Plan for for- og etterundersøkelser skal godkjennes av NVE.

3.4.4 Naturtyper, vegetasjon og dyreliv, og samlet belastning og sumvirkninger

Statsforvalteren i Innlandet skriver at det er helt nødvendig at det gjennomføres naturkartlegging av naturtyper og arter samt hvilke økosystemfunksjoner området har. De viser til at det er registrert gubbeskjegg i planområdet og skriver at dette er en lavart som finnes i eldre barskog. De viser til at planområdet grenser til Dommyra og Åsermyra, og at disse myrene tidligere var registrert som eksentriske høymyrer, som er en sterkt truet naturtype (EN). Det bør unngås at slike områder bygges ut til solkraft, og at man heller ser på tiltak for å restaurere slike arealer til opprinnelig tilstand. De skriver at området bør deles opp i flere deler for å tillate vilt å bevege seg gjennom planområdet.

Statsforvalteren og Grue kommune ønsker at utredningen svarer ut naturmangfoldloven §§ 8-12.

Grue kommune skriver at trekkruter og ev. sperring av disse må kartlegges.

Mattilsynet viser til foreslått utredningspunkt om å beskrive områdets økologiske funksjonsområde for hjortevilt og skriver at det er viktig å kartlegge status for alt dyrelivet i området, samt hvordan planområdet og nærområder brukes av dyr, ettersom en ev. inngjerding vil ha virkninger utover selve planområdet. De forventer at dyreliv og dets bruk av området og nærområder utredes grundig før utbygging, og at vilttrekk må identifiseres.

Motvind skriver at inngjerding vil sperre trekkruter, og våtmark og vannspeil kan miste sin verdi som rasteområde for trekkfugler. I tillegg kan anleggsarbeid føre til spredning av fremmede arter, og viser til store lokale utfordringer med arten kjempespringfrø.

Arne Omsted skriver at de er kjent med tiurleik og storfuglreir innenfor planområdet.

LEAB kommenterer at de, basert på nåværende informasjon, mener at planområdet ikke berører myr direkte. Ev. virkninger for fugl og dyreliv vil også utredes. De legger til at det vil utredes for naturtyper, rødlistearter og habitater og at viltkorridorer vil bli kartlagt. Kartlegging og befaringer vil utføres av kvalifiserte fagfolk.

NVE har fastsatt en rekke utredningskrav når det gjelder naturtyper, vegetasjon, dyreliv og fremmede arter. Det skal blant annet gjennomføres kartlegging av naturtyper i planområdet og aktuelle traseer for adkomstvei og nettilknytning. Områdets verdi som økologisk funksjonsområde for hjortevilt skal beskrives, og det skal vurderes hvordan tiltaket kan påvirke fugl og hjortevilt med ev. trekkruiter. Utredninger av virkninger for hjortevilt og andre jaktbare arter skal sees i sammenheng med fagtemaet friluftsliv. Videre skal det kartlegges og utarbeides en oversikt over fremmede arter i kategoriene SE og HI som finnes i området, etter gjeldende fremmedartsliste. Risiko for at tiltaket kan medføre spredning skal beskrives og behovet for avbøtende tiltak som hindrer spredning skal vurderes.

NVE har videre fastsatt krav om at det skal vurderes om tiltaket kan påvirke forvaltningsmålene for arter og naturtyper, jf. naturmangfoldloven §§ 4-5 og om tiltaket, sammen med andre tiltak, kan gi vesentlige negative virkninger for definerte økosystemer, jf. naturmangfoldloven § 10.

Etter NVEs vurdering er kunnskapsgrunnlaget om hvordan bakkemonterte solkraftverk påvirker naturtyper, vegetasjon og dyreliv generelt mangelfull. NVE har dermed satt som krav at LEAB skal fremlegge et forslag til for- og etterundersøkelser for naturtyper, vegetasjon og dyreliv. Det skal beskrives hvordan utredningene kan inngå i et forskningsdesign for slike undersøkelser. Plan for for- og etterundersøkelser skal godkjennes av NVE.

3.4.5 Samfunnssikkerhet

Grue kommune skriver at det må leveres en plan for tilsyn av anlegg og ivaretagelse av brannsikkerhet.

Arne Wilhelm Mohn Omsted viser til at kraftverket vil representere en betydelig årsproduksjon for landsdelen, at prosjektet har store økonomiske interesser og at eierskapet er utenlandsk. Vedkommende mener at det med fordel bør utredes en sårbarhetsvurdering og betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. Omsted mener det bør stilles krav til en full ROS-analyse.

Han skriver også at konsekvensutredningen må beskrive i detalj hvordan man skal redusere risiko for, samt håndtere, en ev. brann innenfor planområdet, med fare for spredning til omkringliggende områder. Likeledes må det beskrives hvordan ev. brann fra utenforliggende skog med fare for spredning til planområdet, skal håndteres.

NVE har satt en rekke krav til utredning av samfunnssikkerhet. NVE viser til at vi ikke setter krav til ROS-analyse for tiltak som behandles etter energiloven, men at det forutsettes at all ev. risiko og fare som kan oppstå som følge av tiltaket belyses og håndteres i søknad med konsekvensutredning og en ev. etterfølgende detaljplan. Vi informerer om at anleggskonsesjoner som gis etter energiloven har en tidsbestemt varighet på 30 år.

3.4.6 Vassdrag og vann- og grunnforurensing

Statsforvalteren i Innlandet viser til at området omfatter deler av elva Glomma samt bekkefelt med blant annet Kvernbecken og Dombekken. Alle vassdragene inngår i vannforekomst «Domma, 002-100-R» som i Vann-nett er registrert med moderat økologisk tilstand. De skriver at rapporten «Næstad, F. 2020» kan utgjøre et godt kunnskapsgrunnlag for konsekvensutredningen. De ønsker at det i konsekvensutredningen inkluderes vurdering av tiltaket påvirkning på miljøtilstand og oppnåelse av miljømålet i vannforekomsten, jf § 4 i vannforskriften. Det må videre vurderes om

kunnskapsgrunnlaget er godt nok eller om det må suppleres med flere kartlegginger for å få et godt bilde av eventuelle verdier og behovet for å ivareta disse.

De skriver at det må settes igjen vegetasjonssoner mot vassdrag og sikre at disse er funksjonelle, jf. vannressursloven § 11. Videre anbefaler de at området mellom Dommyra og Åsermyra, hvor det går et vassdrag, tas ut av prosjektet, da det trolig vil måtte settes igjen mye urørt vegetasjon for å ivareta vassdraget og tilhørende kantvegetasjon.

Mattilsynet skriver at det ikke er bebyggelse i planområdet, og at bebyggelsen som ligger nedstrøms planområdet i hovedsak har egen vannforsyning. De forventer at kartlegging av vannverk, enkeltbrønner og avsatte reservannkilder også omfatter kartlegging av vannkvalitet og leveransekapasitet. De skriver at det fortrinnsvis bør utføres omfattende kartlegging av vannkvalitet med flere prøver, av både kjemiske og mikrobiologiske parametere.

Mattilsynet skriver at de forventer at utredningene kartlegger og undersøker miljø i bekker, elver og eventuelle tjern med tanke på vannmiljø (fisk, dyr, insekter, kreps, muslinger m.m.) og vannkvalitet. De forventer at det vurderes behov for avbøtende tiltak med tanke på vannmiljø og vannlevende fisk og dyr.

NVE har satt en rekke krav til utredningen av virkninger for vassdrag og vann- og grunnforurensing. Alle inngrep som kommer i berøring med vassdrag og kantvegetasjon skal kartfestes. Tiltakets virkninger for vassdrag skal vurderes. Arealer som kan påvirkes ved avrenning fra tiltaket i anleggs- og driftsfase skal kartfestes, inkl. vannverk, enkeltbrønner og avsatte reservevannkilder. Sannsynligheten for forurensing skal vurderes. Dersom tiltaket vurderes å gi risiko for forurensing av drikkevannskilder, vil NVE vurdere å kreve tilleggsutredninger i form av prøvevannstaking.

3.4.7 Klima

Grue kommune skriver at området som planlegges utbygget består av skog med høy og middels bonitet, som kan medføre store utslipp gjennom arealbruksendringer. Samtidig kan ny fornybar kraftproduksjon gi gunstige klimavirkninger gjennom å erstatte fossil energi. De skriver at klimanytte må dokumenteres gjennom et grundig klimaregnskap.

Kommunen ønsker at det utarbeides et grundig og detaljert klimagassregnskap som kan gi grunnlag for å mene noe om et solkraftverk kan gi positive klimavirkninger gjennom å erstatte fossil energi. Klimaregnskapet skal inkludere estimat av klimagassutslipp for arealbruksendringen.

Kommunen skriver at det må utarbeides en plan for sirkularitet og ønsker at det lages en analyse over dette, fra fremstilling av solcellepaneler, tap av binding av CO₂ som følge av avskoging og opprydding og gjenvinning. De ønsker også at det redegjøres for opprinnelsesland for komponentene som skal benyttes i solkraftverket.

Motvind skriver at det fremstår motstridende med FNs klimapanel å hogge barskog og bearbeide myrområder for å etablere et solkraftanlegg. De skriver at det er viktig at klimaberegningene tar hensyn til utslipp forbundet med produksjon av solcellepanelene, inkl. utvinning av nødvendig råstoff, samt tapet av store barskogsareal. De skriver at det vil ta lang tid før en hogd skog i nord vil kunne klare å binde og lagre like mye karbon som det opprinnelig var før hogst.

LEAB kommenterer at de ved en eventuell anskaffelse av solkraftverket vil stille relevante miljøkrav til leverandørene som velges for nødvendige komponenter.

NVE har fastsatt krav til at LEAB skal levere en generell beregning av klimanytten av tiltaket. I beregningen skal forventede utslipp fra arealbruksendringen som tiltaket medfører, inkl. bearbeiding av karbonholdige masser inngå. Anslåtte klimagassutslipp knyttet til produksjon, transport og anleggsgjennomføring for alle nødvendige komponenter skal presenteres. Det skal komme tydelig frem hvilke forutsetninger som er lagt til grunn for klimaregnskapet, inkl. opprinnelsesland til de ulike komponentene.

3.4.8 Landbruk

Grue kommune ønsker at det utarbeides en plan for å unngå tap av dyrkbar jord i planområdet. Kommunen ønsker at en konsekvensutredning besvarer hvordan tiltaket påvirker avskoging lokalt og nasjonalt.

Arne Wilhelm Mohn Omsted skriver at konsekvensutredningen må få belyst hvordan store sammenhengende naturområder med solcellepaneler og infrastruktur vil påvirke økosystemet under jordoverflaten, både på kort og lang sikt, og at dyrkbar jord er dyrkbar av en grunn.

LEAB kommenterer at de bekrefter at over halvparten av planområdet er definert som dyrkbar jord og at de har inngått avtale med de involverte grunneierne. Det har her kommet frem at det ikke har vært relevant for grunneierne å nydyrke området. De legger til at en konsesjon har en varighet på 30 år og at det skal være fullt mulig å nydyrke området etter endt konsesjonsperiode, når et ev. solkraftverk er fjernet. Hvorvidt dette er nødvendig som en del av utredningen, lar de NVE konkludere med. De skriver at planområdet innehar 5 prosent av det som er definert som dyrkbar jord i Grue kommune.

NVE har i utredningsprogrammet fastsatt at LEAB skal beskrive landbruksarealer og landbruksaktivitet i og ved planområdet. Videre skal virkninger for jord- og skogbruk og annen landbruksaktivitet vurderes, herunder virkninger for dyrkbar jord. NVE slutter seg til innspillet fra kommunen og setter som krav at hogst av skog for å muliggjøre tiltaket skal kvantifiseres og sees i sammenheng med kommunale og nasjonale hogsttall.

3.4.9 Lokalt og regionalt næringsliv

Innlandet fylkeskommune mener at det skal redegjøres for opprinnelsesland til de ulike komponentene som solkraftverket krever. Dette vil legge til rette for en mer lokal leverandørkjede.

Grue kommune ønsker at det utarbeides en plan for hvordan solkraft skal brukes lokalt og oversikt over hvor stor andel av strømproduksjonen som reserveres samfunnet i Grue. De ønsker også en oversikt over hvordan kraftverket kan gi varige arbeidsplasser i kommunen. De mener det skal fremlegges en oversikt over hvilke varige verdier solkraftverket vil tilføre samfunnet i Grue, som forsvarer nedbyggingen av natur, inkl. plan for arbeidsplasser.

LEAB kommenterer og skriver at de under fagtema «lokalt og regionalt næringsliv» vil utrede tiltakets antatte behov for varer og tjenester, herunder arbeidsplasser. De vil i tillegg legge frem forventede kostnader av prosjektet hvor eiendomsskatt til kommunen vil inkluderes som en forventet driftskostnad. Når det gjelder etablering av eksternt næringsareal er ikke dette en del av

det de som tiltakshaver vil utrede i forbindelse med prosjektet. De stiller seg likevel villige til å diskutere muligheter som en etablering av solkraftverket vil medføre for kommunen.

NVE har i utredningsprogrammet satt som krav at LEAB skal beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder behovet for arbeidskraft lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfase.

3.4.10 Annen infrastruktur

Statens vegvesen viser til foreslåtte utredningspunkt som gjelder transport og konsekvenser for vegnett og ber om at trafikksikkerhet knyttet til transport inkluderes i utredningene.

Forsvarsbygg skriver at solkraftverk har potensiale for termikkoppadgående luftstrømmer ved oppvarming av paneler, og at varmegenererende paneler kan være tiltrekkende for dyr og fugler, noe som vil være relevant nær fly- og landingsplasser. Videre viser de til foreslått utredningsprogram og at tiltakshaver skal kontakte Forsvarsbygg i forbindelse med en vurdering av tiltakets mulige virkninger for luftfart og anser dette som positivt. På bakgrunn av nåværende kunnskap vil tiltaket trolig ikke føre til negative virkninger for Forsvaret, skriver de.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skriver at de er usikre på i hvilken grad det er risiko for at solkraftverket kan forstyrre elektroniske kommunikasjonssystemer. De skriver at tiltakshaver bør involvere aktører som driver med elektronisk kommunikasjon tidlig. Videre gjør de oppmerksom på at apparater som bygges inn i fast installasjon skal tilfredsstille alle relevante krav i regelverket om elektromagnetisk kompatibilitet (EMC).

Ole Harald Løvenskiold Kveseth skriver at hans skogeiendom ligger vest for den planlagte solparken og at han er part i vegen, noe som må hensyntas i arbeidet med en ev. ny avtale om bruk av eksisterende vei.

LEAB kommenterer at det er sannsynlig at veien som Kveseth viser til vil bli utbedret i en anleggsfase dersom solkraftverket realiseres. De bekrefter at de er kjent med at Kveseth er part i vegen. Gjennom videre planlegging vil det bli nærmere avklart hva som er nødvendig av ev. utbedringer. Nødvendige avklaringer med Kveseth vil gjennomføres for å sikre at hans interesser ivaretas.

NVE har i utredningsprogrammet fastsatt at LEAB skal vurdere om tiltaket kan medfører virkninger for annen infrastruktur, herunder kommunikasjonssystemer og veitrafikk. I utredningsprogrammet har vi fastsatt at LEAB skal beskrive de privatrettslige tillatelser som vil være nødvendige for gjennomføring av tiltaket. Vi legger til grunn at LEAB avklarer tiltaket med aktuelle rettighetshavere.

3.5 Utredningskrav som ikke er inkludert i utredningsprogrammet

Det er fremmet utredningskrav som NVE mener ikke vil gi beslutningsrelevant informasjon for å avgjøre konsesjonssaken. Disse kravene er ikke inkludert i utredningsprogrammet, og NVE vil ikke kreve at LEAB skal utrede dette videre.

Ole Harald Løvenskiold Kveseth skriver at landbrukseiendommen Neråsen ligger slik at solkraftverket vil dekke det meste av utsikten fra eiendommen, noe som vil vesentlig forringe verdien på eiendommen. Han skriver at han ikke vet hvordan slike forhold håndteres i slike saker, men ber om at problematikken tas til vurdering.

Grue kommune skriver at LEAB må legge fram kvalitetssikrede forutsetninger for detaljert utregning av eiendomsskatt i et utredningsprogram, og eventuelle andre garantier overfor kommune og lokalsamfunn.

Etter NVEs vurdering vil forsøk på å tallfeste ev. verditap på eiendommer som følge av tiltaket være lite hensiktsmessig. Det finnes, etter det NVE kjenner til, lite relevant informasjon om solkraftverk og påvirkning på eiendomspriser under sammenlignbare forhold som i Norge, og forenklete fremstillinger av sammenhenger mellom andre type energiprojekt og påvirkning på eiendomspriser vil være forbundet med stor usikkerhet. NVE vil dermed ikke benytte forventet verditap på eiendommer som et verktøy for å tallfeste samlede virkninger av tiltaket. I stedet vil vi ta hensyn til de ulike lokale virkninger, eksempelvis visuelle virkninger, arealbeslag og tap av friluftslivsområder, gjennom den tematiske og samlede vurderingen av tiltaket.

Når det gjelder Grue kommunes innspill for detaljert utregning av eiendomsskatt og ev. andre garantier overfor kommune og lokalsamfunn, er dette noe vi anser som et anliggende mellom tiltakshaver og Grue kommune og ikke noe som vil ha beslutningsrelevans for vår behandling av saken.

4 Oppsummering

På bakgrunn av melding med forslag til utredningsprogram fra LEAB, innkomne merknader og egne vurderinger, har NVE fastsatt et utredningsprogram for den planlagte byggingen av Domma solkraftverk, se eget brev (NVE ref. 202310161-39).

NVE understreker at informasjonen som kommer frem i en søknad etter energiloven, med tilhørende utredninger basert på dette utredningsprogrammet, vil utgjøre beslutningsgrunnlaget for NVEs konsesjonsavgjørelse sammen med de høringsinnspill vi mottar gjennom den offentlige høringen.

Vedlegg A – Sammenfatning av høringsuttalelser

Følgende fikk meldingen på høring direkte: Avinor AS, Birdlife Norge, Bjerke Vel, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Dølpa skianlegg, Fornybar Norge, Forsvarsbygg, Grue grunneierlag SA, Grue kommune, Innlandet fylkeskommune, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Mattilsynet, Meteorologisk institutt, Miljødirektoratet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, NHO Reiseliv, Nittedal torvindustri AS, Nordre vestside utmarkslag, Norges miljøvernforbund, Norges naturvernforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon AS, Norsk friluftsliv, Norsk solenergiforening, Norskog, Offshore Norge AS, Energidepartementet, Sabima samarbeidsrådet for biologisk mangfold, Skjelmerud velforening, Statens vegvesen, Statnett, Statsforvalteren i Innlandet, Vestsidens ungdomslag og Zero Emission Resource Organisation AS.

NVE påla i tillegg LEAB om å informere naboer og gjenboere om høringen.

Innkommne merknader

NVE mottok 13 høringsuttalelser til meldingen.

Mattilsynet skriver i brev av 14.12.2023 at de er statlig sektormyndighet for områdene planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. De skriver at det er planlagt å bruke et relativt stort areal og at de i høring av en ev. konsesjonssøknad kommer til å spille inn krav om oppfølgende kartlegging og avbøtende tiltak knyttet til enkelte tema som de ser behov for.

Drikkevann

De skriver at det ikke er bebyggelse i planområdet, og at bebyggelsen som ligger nedstrøms for planområdet for det meste har egen vannforsyning. De forventer at kartlegging av vannverk, enkeltbrønner og avsatte reservannkilder også omfatter kartlegging av vannkvalitet og leveransekapasitet. De skriver at det fortrinnsvis bør utføres omfattende kartlegging av vannkvalitet med flere prøver, av både kjemiske og mikrobiologiske parametere.

Fisk og vilt

Mattilsynet skriver at dyrevelferdsloven ikke skiller mellom ville dyr og tamdyr. Videre skriver de at de forventer at utredningene kartlegger og undersøker miljø i bekker, elver og eventuelle tjern med tanke på vannmiljø (fisk, dyr, insekter, kreps, muslinger mm.) og vannkvalitet. De forventer at det vurderes behov for avbøtende tiltak med tanke på vannmiljø og vannlevende fisk og dyr.

Mattilsynet viser til foreslått utredningspunkt om å beskrive områdets økologiske funksjonsområde for hjortevilt. De skriver at det er viktig å kartlegge status for alt dyrelivet i området, samt hvordan planområdet og nærområder brukes av dyr, ettersom en ev. inngjerding vil ha virkninger utover selve planområdet.

De skriver at de vil vurdere å spille inn vilkår om oppfølgende kartlegging av dyreliv i området og nærliggende områder etter utbygging. For at en slik kartlegging skal ha verdi, er det viktig å ha kunnskap om status før utbygging. De forventer at dyreliv og dets bruk av området og nærområder utredes grundig før utbygging og at vilttrekk må identifiseres. Videre skriver de at utredningene må utføres av kompetent nøytralt fagmiljø.

Statens vegvesen skriver i brev av 15.01.2024 at de uttaler seg på vegne av staten som forvalter av riksveg og etaten sine egne kulturminner, og som statlig fagmyndighet med sektoransvar innen vegtransport. De skriver at solkraftverket i anleggsfasen vil ha konsekvenser for transport og vegnett. De viser til foreslåtte utredningspunkt som gjelder transport og konsekvenser for vegnett og ber om at trafiksikkerhet knyttet til transporten inkluderes i utredningene.

Statnett skriver i brev av 01.02.2024 at det ikke er driftsmessig forsvarlig å knytte til solkraftverket i dagens nett, og at det for transmisjonsnettet et behov for å øke kapasiteten for å håndtere tilknytning av ny produksjon. Videre skriver de at LEAB bør modne prosjektet og bestille kapasiteten for å komme i kapasitetskø. For saker over 100 MW, legger Statnett opp til en felles modenhetsvurdering med Elvia.

Statnett skriver at det kan bli aktuelt med flere tiltak i transmisjonsnettet, utover det som er beskrevet i områdeplan Innlandet, for å kunne tilknytte Domma solkraftverk. Dette må de utrede i samråd med Elvia, skriver de, og vil bli gjort i forbindelse med neste versjon av områdeplan. For Innlandet planlegger de oppstart av dette arbeidet høsten 2024.

Ole Harald Løvenskiold Kveseth skriver at han er eier av skogseiendommen med gnr. 87 bnr. 2, og sammen med Heidi Rasmussen også er eier av landbrukseiendommen Neråsen, gnr. 86 bnr. 20. Han skriver at hans skogseiendom ligger vest for den planlagte solparken og at han er part i veggen, noe som må hensyntas i arbeidet med en ev. ny vegavtale. Videre skriver han at landbrukseiendommen Neråsen ligger slik at solkraftverket vil dekke det meste av utsikten fra eiendommen, noe som vil vesentlig forringe verdien på eiendommen. Han skriver at han ikke vet hvordan slike forhold håndteres i slike saker, men ber om at problematikken tas til vurdering.

Elvia skriver i brev av 05.02.2024 at det ikke er tilgjengelig kapasitet i denne størrelsesorden i eksisterende nett, og at det blir behov for forsterkninger i både regional- og transmisjonsnett. Alternativer og videre tekniske forhold er ikke utredet enda, og tiltakshaver må inngå en utredningsavtale med Elvia for å konkretisere tiltakene nærmere. Elvia skriver at de legger opp til en felles modenhetsvurdering med Statnett.

Elvia skriver at ett løsningsalternativ er å forsterke regionalnettet i området mellom lokasjonen til solkraftverket og Statnetts transmisjonsnettstasjon Minne. Det må etableres en ny transformatorstasjon på solkraftverket. De skriver at 132 kV ledningen mellom Åsnes og Kongsvinger går forbi planområdet og at ledningen må legges innom den nye stasjonen. Videre skriver de at temperaturoppgradering av ledningen for å øke overføringskapasiteten må utredes, i tillegg til flere andre nødvendige oppgraderingstiltak som solkraftverket vil utløse. Elvia skriver at et alternativ til de nevnte tiltakene er at tiltakshaver selv bygger, eier og drifter 132 kV produksjonsradial til Minne transmisjonsnettstasjon. Elvia vil bemerke at de som hovedregel ikke tar eierskap for produksjonsradialer, men at disse forutsettes inkludert i anleggskonsesjonen for tiltaket.

Elvia skriver at det for kraftproduksjon på denne størrelsen bør gjennomføres nettanalyser av hvordan solkraftverket vil påvirke kraftsystemet både under normaldrift og i feilsituasjoner. De mener tiltakshaver bør hente erfaringsdata fra lignende prosjekter som belyser hvordan solkraft påvirker spenningsforhold og andre relevante tema.

Til slutt skriver de at tiltakshaver må avklare uklarheter mht. funksjonskrav med systemansvarlig, der dette kan påvirke den omsøkte tekniske løsningen. Dette kan for eksempel være omfang av kabel inne i planområdet som vil gi økt ladeytelse. Det forutsettes at tiltakshaver installerer nødvendig kompensering for dette inne i planområdet.

Motvind Innlandet har i brev av 05.02.2024 skissert sin uttalelse tematisk.

Klimanytte

De skriver at det er svært viktig at beregninger av klimanytte blir gjort grundig og av en uavhengig konsulenttjeneste som ikke er innleid av utbygger/tiltakshaver. Videre skriver de at det er viktig at klimaberegningene tar hensyn til utslipp forbundet med produksjon av solcellepanelene, inkl. utvinning av nødvendig råstoff samt tapet av store barskogsareal. De skriver at det vil ta lang tid før en hogd skog i nord vil kunne klare å binde og lagre like mye karbon som det opprinnelig var før hogst.

Motvind skriver at solkraft er en energiform som vil være bedre egnet for områder nærmere ekvator.

Motvind viser til myrområdene som kan bli berørt av prosjektet, og skriver at det er beklagelig at det allerede drives torvuttak her. De mener det fremstår motstridende med FNs klimapanel å hogge barskog og bearbeide myrområder for å etablere et solkraftanlegg.

Naturmangfold

Motvind viser til funn av arten gubbeskjegg i planområdet, en art som er registrert som «nær truet» i både Norge, Sverige og Finland.

De viser til meldingen hvor det står at tiltakshaver ikke er kjent med at området i dag har noen direkte symbolverdi eller spesiell opplevelsesverdi, og kommenterer at et fravær av kjente turstier i området ikke er ensbetydende med at området ikke brukes til friluftsliv og rekreasjon.

Motvind skriver at tiltaket vil ha negative virkninger for naturtyper, på grunn av hogst og skjøtsel av vegetasjon samt bakkeplanering, slik at humus- og mineraljord må flyttes. De viser til databaser fra NGU som tilsier at berggrunnen i området består av granitt og gneis, og at dette burde tas med i vurderingen, da det kan påvirke grunnarbeidet.

De skriver at tiltaket på ingen måte bør bygges i nærheten av myrområder.

Til slutt skriver de at solkraftanlegget vil ha negative virkninger for rødlistede og forvaltningsprioriterte arter. Solkraftanlegg er areal som er lite egnet som leveområde for de fleste pattedyr og fuglearter. Inngjerding vil sperre trekkruiter, og våtmark og vannspeil kan miste sin verdi som rasteområde for trekkfugler. I tillegg kan anleggsarbeid føre til spredning av fremmede arter, der de viser til store lokale utfordringer med arten kjempespringfrø.

Uregulerbar kraft

Motvind skriver at solkraft er en uregulerbar kraft som skaper utfordringer for systemdrift.

Arne Wilhelm Mohn Omsted har i brev av 06.02.2024 skissert sin uttalelse tematisk.

Hensyn til samfunnssikkerhet

Omsted viser til at kraftverket vil representere en betydelig årsproduksjon for landsdelen, at prosjektet har store økonomiske interesser og at eierskapet er utenlandsk. Han mener at det med fordel bør utredes en sårbarhetsvurdering og betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. Omsted mener det bør stilles krav til en full ROS-analyse. Han mener at spørsmålet om nasjonalt eierskap er viktig med hensyn til samfunnssikkerhet, særlig innenfor grunnleggende nasjonale funksjoner.

Hensyn til langsiktig bruk av arealene

Omsted skriver at utenlandsk eierskap uten tilknytning til området, samt muligheten for endringer i eierstrukturen over lengre tid, øker risikoen for at forpliktelser som inngås i en startfase pulveriseres.

Han skriver at det er avgjørende at det stilles krav til konkrete garantier for tilbakeføring etter endt drift, særlig med hensyn til jordbruk og jordlova § 9.

Han skriver at et anlegg av denne størrelsen som ikke vedlikeholdes eller fjernes vil kunne få store konsekvenser for økosystemene både i planområdet og ev. nedstrøms i Domma i Glommavassdraget. Han mener at det derfor må stilles krav til konkrete garantier slik at tilbakeføringskostnaden er dekket gjennom midler avsatt i et ev. fond.

Biologiske faktorer

Omsted skriver at konsekvensutredningen må gi en utgreiing av hvordan ulike arter i området vil bli påvirket av et solkraftverk. Videre mener han at det er viktig å få belyst hvordan store sammenhengende naturområder med solcellepaneler og infrastruktur vil påvirke økosystemet under jordoverflaten, både på kort og lang sikt. Dyrkbar jord er dyrkbar av en grunn, skriver han.

Hensyn til brannssikkerhet

Han skriver at konsekvensutredningen må beskrive i detalj hvordan man skal redusere risiko for, og håndtere en ev. brann, innenfor planområdet, med fare for spredning til omkringliggende områder. Likeledes må det beskrives hvordan ev. brann fra utenforliggende skog med fare for spredning til planområdet, skal håndteres.

Bente Rudberg og Jan Sundnes skriver i brev av 05.02.2024 at de ber Landinfra Energy AB skrinlegge prosjektet snarest uten ytterligere bruk av ressurser knyttet til planlegging og konsekvensutredning for Domma solkraftverk.

De skriver at storskala solkraft i skoglandskap, et LNF-område, ikke er veien å gå. Ulempene er større enn fordelene dersom man velger å satse på ustabil solkraft.

De viser til at samme selskap har vært i kontakt med nabokommunen Åsnes om å bygge ut et stort bakkemontert solkraftanlegg.

Dersom Landinfra likevel velger å gå videre med planene, forventer de at samtlige fagtema som beskrives i meldingen utredes på en grundig, seriøs og sannferdig måte, som man kan feste lit til.

Sumvirkningene og et troverdig klimaregnskap fra begynnelse til slutt må settes opp og begynnes. De ønsker å bli informert og holdt orientert om LEAB sine planer for prosjektet.

Arne Christian Omsted skriver i uttalelse av 07.02.2024 at han tar del i et jaktlag som leier jaktfeltet Kongsgårdsrået for storviltjakt, se figur 1.

Vedkommende viser til meldingen og punkt 3.3 naturmangfold og 3.8 friluftsliv, og skriver at det er nok riktig at det kun er noen deler av planområdet som brukes til jakt av grunneierne, men at det likevel ikke er slik at øvrige deler av planområdet ikke brukes til jakt. Han opplyser om at den delen av planområdet som omfatter jaktfeltet Kongsgårdsrået ikke benyttes av grunneierne, men leies ut til storviltjakt og til småviltjakt og rådyrjakt i form av salg av jaktkort, og at volumet i salg av jaktkort viser at området benyttes av mange.

Han skriver at de erfarer at den mest viltrike delen av jaktterrenget befinner seg innenfor planområdet, noe som gjelder for alle dyr som det drives jakt på (elg, hjort, rådyr og skogsfugl). Det drives også jakt av hare her, i tillegg til at det jevnlig observeres rovfugl, som hønsehauk, i området.

Omsted skriver at de feller 80 prosent av deres elger i den delen av jaktterrenget som ligger innenfor planområdet, og at all observasjon av hjort også gjøres her. Han legger til at det er flere stedeagne tiurer innenfor planområdet, at de antar det er tiurleik her og at de har observert reir med egg fra storfugl.

Han skriver at etablering av solkraftanlegg vil ha store konsekvenser for deres jakt og utleie av denne for øvrige grunneiere. Jaktfeltets areal vil reduseres med omtrent en fjerdedel og verdien vil reduseres tilsvarende. Han mener det er uheldig med gjerde rundt anlegget, og at området da vil båndlegges 100 prosent og sperre for all øvrig bruk, både for mennesker og dyr.

Jaktfelt «Kongsgårdsrået»

Figur 1: Innsendt kart over jaktfelt Kongsgårdsrået.

Forsvarbygg skriver i brev 07.02.2024 at de uttaler seg til saker etter energiloven for å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

De skriver at solkraftverk kan gi elektromagnetiske forstyrrelser på nærliggende sensor- og radiokommunikasjonsanlegg. Forsvaret har ikke anlegg av denne typen i nærområdet.

Solkraftverk kan også gi risiko for refleksjoner og blinding. De har også potensiale for termikkoppadgående luftstrømmer ved oppvarming av paneler, og at varmegenererende paneler kan være tiltrekkende for dyr og fugler. Dette vil være relevant nær fly- og landingsplasser.

De viser til punkt 21 i foreslått utredningsprogram om at tiltakshaver skal kontakte Forsvarsbygg for en vurdering av tiltakets mulige virkninger for luftfart, og anser dette som positivt. På bakgrunn av nåværende kunnskap vil tiltaket trolig ikke føre til negative virkninger for Forsvaret.

Forum for natur og friluftsliv i Innlandet skriver i brev av 07.02.2024 at deres uttalelse sendes på vegne av følgende organisasjoner: DNT Finnskogen og omegn, Birdlife Hedmark, Norges Jeger- og fiskerforbund Hedmark og Naturvernforbundet i Innlandet.

De skriver at de er betenkt over det store omfanget av solkraftverk i skog- og naturområder i Innlandet og de konsekvensene dette vil ha for naturmangfold, fugl, vilt og utøvelse av friluftsliv.

De anmoder NVE om å utsette videre behandling av Domma solkraftverk og viser til § 2-1 i Energiloven.

De er kritiske til en sak til sak-tilnærming og mener det må innføres en overordnet politikk og helhetlig plan i Innlandet, hvor forvaltningen setter premissene for ev. utbygging. NVE bør tilkjenne behovet ovenfor departementet og regjeringen, og de mener det må gis et mandat til utarbeidelse av en overordnet plan. En slik plan må ikke ta i bruk grønne skog- og naturområder, som i dette tilfelle, men heller sikre høy utnyttelse av grå areal, industri- og næringstomter etc. De legger til at arealbruksendringer utvilsomt er den viktigste trusselen for naturmangfold og viser til den globale Naturavtalen.

Dersom NVE mot deres anmodning går videre med konsesjonsbehandlingen av Domma solkraftverk, skriver de at det er viktig at det fastsettes et utredningsprogram hvor det pålegges tilstrekkelig timer i felt for god og grundig naturkartlegging. De anbefaler at personer som bruker området til jakt og friluftsliv intervjues for å sikre detaljert lokalkunnskap.

Statsforvalteren i Innlandet skriver i brev av 07.02.2024 at kunnskapsgrunnlaget for utbygging av bakkemontert solkraft under norske forhold er begrenset og at solkraft kan bidra til avskoging.

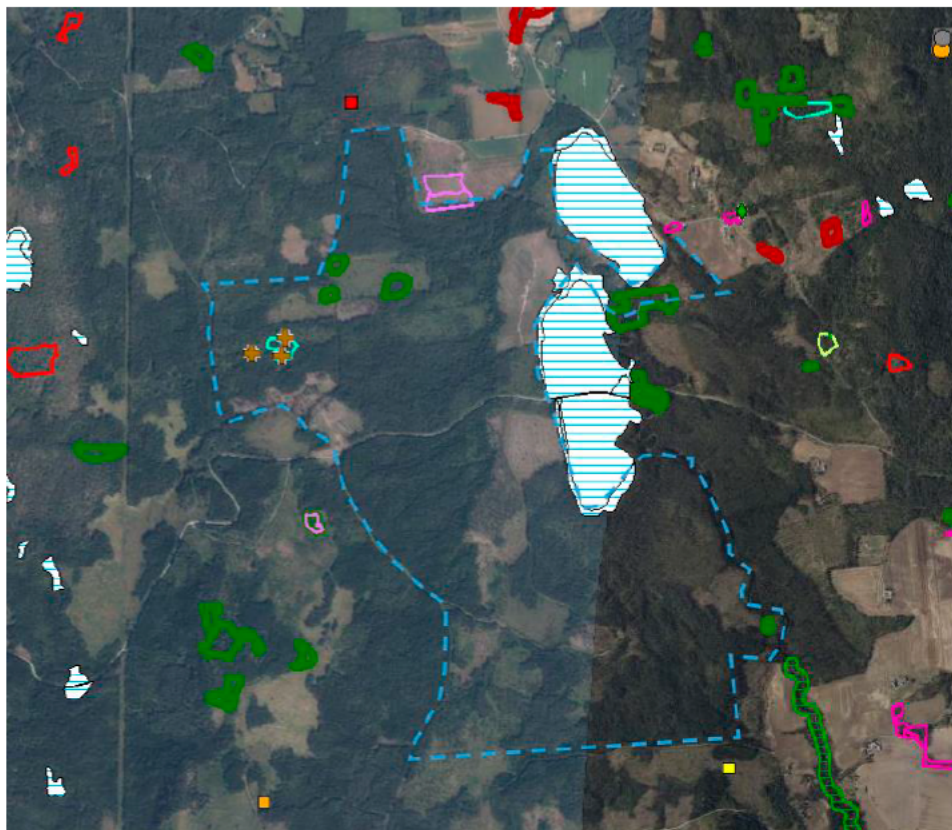
Naturmangfold og verneområder

De skriver at det er viktig å vurdere virkemidler som kan redusere tap av skogsareal og at det er viktig at den visuelle virkningen av solkraftverket blir synliggjort.

De skriver at det er helt nødvendig at det gjennomføres naturkartlegging av naturtyper og arter samt hvilke økosystemfunksjoner området har. De viser til at det er registrert gubbeskjegg i planområdet, en lavart som finnes i eldre barskoger, se figur 2.

Statsforvalteren skriver at det må settes igjen vegetasjonssoner mot vassdrag og sikre at disse er funksjonelle, jf. vannressursloven § 11. Videre anbefaler de at området mellom Dommyra og Åsermyra, hvor det går et vassdrag, tas ut av prosjektet, da det trolig vil måtte settes igjen mye urørt vegetasjon for å ivareta vassdraget og tilhørende kantvegetasjon.

De viser til at planområdet grenser til Dommyra og Åsermyra og at disse myrene tidligere var registrert som eksentriske høymyrer, som er en sterkt truet naturtype (EN). De mener at slike områder bør unngås når det bygges ut til solkraft, og at man heller ser på tiltak for å restaurere slike arealer til opprinnelig tilstand.

Figur 2: Statsforvalteren har lagt ved følgende figur i uttalelsen. Grønne figurer viser til MIS-figurer. Brune kryss viser registrerte forekomster av gubbeskjegg. Blå stiplede linje er planområde for Domma solkraftverk.

De anbefaler at kraftverket deles opp i flere områder for å tillate vilt å bevege seg gjennom planområdet. Videre påpeker de at naturmangfoldloven §§ 8-12 skal vurderes i sammenheng med det videre arbeidet.

Generelt oppfordrer Statsforvalteren til at bakkemonterte solkraftanlegg ikke legger beslag på myrareal og skogsområder, men heller at det strebes mot å legge slike anlegg på grå arealer fremfor områder som ikke er utbygd. Areal som omfatter myr bør ikke benyttes til utbygging av solkraftverk, da dette vil medføre økt utslipp av karbon samt ødelegge leveområder for viktige arter. De viser til at det under utarbeidelse er et forbud mot utbygging av myrareal.

Vassdrag

De viser til at området omfatter deler av elva Glomma samt bekkefelt med blant annet Kvernbekken og Dombekken. Alle vassdragene inngår i vannforekomst «Domma, 002-100-R», som i Vann-nett er registrert med moderat økologisk tilstand. De skriver at rapporten «Næstad, F. 2020» kan utgjøre et godt kunnskapsgrunnlag for konsekvensutredningen.

De ønsker at det i konsekvensutredningen inkluderes vurdering av tiltakets påvirkning på miljøtilstand og oppnåelse av miljømålet i vannforekomsten, jf. § 4 i vannforskriften. Det må videre vurderes om kunnskapsgrunnet er godt nok eller om det må suppleres med flere kartlegginger for å få et godt bilde av eventuelle verdier og behovet for å ivareta disse. De er generelt opptatt av at det settes av en tilstrekkelig buffer til Domma og bekkefeltet, både for ivaretagelse av kantvegetasjon og for å gi rom til naturlige prosesser i vassdragene.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skriver i brev av 08.02.2024 at de kjenner til at det har vært interferenssaker knyttet til solkraftanlegg. De skriver at de er usikre i hvilken grad det er risiko for at dette solkraftanlegget kan gjøre at elektroniske kommunikasjonssystemer slutter å fungere.

De skriver at det er viktig at det ved nyetablering og endring av solkraftanlegg tas hensyn til utbygd infrastruktur for elektronisk kommunikasjon.

De skriver at tiltakshaver bør involvere aktører som driver med elektronisk kommunikasjon tidlig og aktivt i slike prosjekter. Videre gjør de oppmerksom på at apparater som bygges inn i fast installasjon skal tilfredsstille alle relevante krav i regelverket om elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Grunnleggende krav er at de skal være konstruert slik at

- de ikke forårsaker kraftigere elektromagnetiske forstyrrelser enn at radio- og teleterminalutstyr kan virke som tilsiktet
- har en grad av immunitet mot elektromagnetiske forstyrrelser som kan forventes i forbindelse med tilsiktet bruk, som gjør at det fungerer uten at den tilsiktede yteevnen reduseres i uakseptabel grad.

Innlandet fylkeskommune skriver i brev av 09.02.2024 at regionale planer skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

De viser til forslag til utredningsprogram og punkt om tilbakeføring. De ønsker at det estimeres hvor lang tid det vil ta å tilbakeføre området til skog etter endt konsesjonsperiode.

De mener at det skal redegjøres for opprinnelsesland til de ulike komponentene som solkraftverket krever. Dette vil legge til rette for en mer lokal leverandørkjede.

Kulturarv

De viser til at det går sæterstier gjennom planområdet og at disse var en viktig del og resultat av hvordan landbruket og dyreholdet var tidligere. Noen av disse er knyttet til skogfinsk kultur og har kunnskapsverdi i forbindelse med skogfinsk bosetningshistorie. De skriver at konsekvensutredningen for landskap og kulturmiljøer må ta hensyn til dette.

De skriver at det ikke er utført arkeologiske kulturminneregistreringer i området tidligere. De vurderer at det kan være potensiale for automatisk fredede kulturminner i området, som kullgroper, jernvinne, fangstgroper samt steinalderlokalteter langs vassdrag i området. De vurderer dermed at det er nødvendig å foreta arkeologisk registrering av planområdet for å oppfylle undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9. Dersom det er ønskelig at dette gjennomføres ila. 2024, ber de tiltakshaver ta kontakt med fylkeskommunen om dette.

Vannmiljø

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på hensyn som bør gjennomføres ved arbeid i vassdrag, som settes som standardvilkår i saker som behandles etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag:

- Forurensning av vassdraget unngås. Masser som kommer i kontakt med vassdraget skal være fra rene og forurensningsfrie kilder, utslipp av drivstoff og olje unngås og påfyll til maskiner skjer på land, og så videre.
- Fiskens vandringsrute og vandringsmulighet skal sikres forbi tiltaksområdet, både i anleggsfasen og i permanent fase.
- Det skal sikres en skånsom gjennomføring med så lite inngrep i vassdraget og dets tilhørende kantsone som mulig.
- Tiltaksområdet skal restaureres tilbake til naturlig tilstand etter slutført arbeid. Stedegne masser bør mellomlagres og benyttes i istandsettingen.
- Kantsoner må hensyntas. Påvirkede kantsoner istandsettes etter slutført arbeid, og det legges opp til reetablering av stedegen kantvegetasjon.

Grue kommune skriver i brev av 11.03.2024 at solkraftverket tilsvarende 464 fotballbaner og utgjør det største solkraftverket som er meldt til NVE i Norge per 2023.

Kommunen viser til deres arbeid med kommuneplanens arealdel og skriver at kommunen har vedtatt å ta ut forslag om Domma solkraftverk fra videre planarbeid. Hovedgrunnen er at forslaget ikke antas å kunne ivareta føringer i kommunens arealstrategier og kommuneplanen samfunnsdel. Til tross for dette, ga kommunen imidlertid informasjon om at tiltakshaver fortsatt kan søke konsesjon og utarbeide en konsekvensutredning for solkraftverket.

De skriver at forslaget er i strid med kommunens arealstrategier, kommuneplanen samfunnsdel og nasjonale føringer når det gjelder forvaltning av skog, utslipp fra arealbruksendringer og størst mulig grad av bevaring av dyrkbar mark av høy kvalitet. De skriver at størstedelen av området som planlegges å bygges ut består av skog med høy og middels bonitet og avvirkning kan medføre store utslipp av klimagasser. Kommunen viser til at tiltakshaver skriver at solkraftverk kan gi gunstige klimavirkninger gjennom å erstatte fossil energi og skriver at dette må dokumenteres gjennom et grundig klimagassregnskap.

Kommunen ønsker at NVE tar kontakt med instituttet DOGA i forbindelse med utredningsprogram.

Kommunen har nedtegnet følgende ønsker i forbindelse med videre arbeid, prosjektering og utredningsprogram. Kommunen ønsker at

- NVE benytter designmetodikk fra DOGA i forbindelse med utredningsprogram for Domma solkraftverk
- NVE gjennomfører plandialog før utredningsprogrammet sendes på høring der kommune og andre høringsinstanser inviteres
- NVE må stille krav om 3D landskapsanalyse for hvordan solkraftverket påvirker ulike boligområder i Grue kommune fra ulike vinkler og høyder

- det arrangeres folkemøte med lokalsamfunnet for innspill før en høring
- NVE må be om en plan for tilsyn av anlegg, brannsikkerhet og be tiltakshaver gjøre rede for hvilke bankgarantier de reserverer til opprydding og demontering av en ev. solpark etter endt konsesjonsperiode
- Landinfra Energy AB må legge fram kvalitetssikrede forutsetninger for detaljert utregning av eiendomsskatt i et utredningsprogram og eventuelle andre garantier ovenfor kommune og lokalsamfunn
- det utarbeides en plan for hvordan en større andel av solkraften kan brukes lokalt og en plan for hvordan dette solkraftverket kan gi varige arbeidsplasser i kommunen
- det utarbeides et grundig og detaljert klimagassregnskap som kan gi grunnlag for å mene noe om et solkraftverk kan gi positive klimavirkninger gjennom å erstatte fossil energi
- det beregnes klimagassutslipp for arealbruksendringen
- det utarbeides en grundig plan for å unngå tap av dyrkbar jord i planområdet
- det stilles krav til vedlikehold, sikkerhet, bygging og garantier for nedleggelse
- det vurderes om barn og unges interesser inkluderes som et punkt i utredningsprogrammet, eller at dette ivaretas av punkt om friluftsliv
- det utarbeides oversikt og hvilke varige positive verdier et solkraftverk vil tilføre samfunnet i Grue og som forsvarer nedbyggingen av natur
- det gis en plan for arbeidsplasser og ev. etablering av næringsareal inntil Domma solkraftverk som kan resultere i flere arbeidsplasser i kommunen
- det gis en plan for bruk av strømmen lokalt. De ønsker at tiltakshaver legger frem en plan for hvor stor andel av strømproduksjonen som reserveres samfunnet i Grue.
- det gis en plan for sirkularitet i utredningsprogrammet. De ønsker at det lages en objektiv analyse over sirkularitet i prosjektet fra fremstilling av solcellepaneler, tap av binding av CO₂ som følge av avskoging, og opprydding og gjenvinning.
- det utarbeides en nærmere utredning av bærekraft, naturmangfold, PFEC skogstandard og viltkorridorer. De lurer på hvordan solkraftverket kan forbedre situasjonen for både klima og natur.
- det brukes kvalifiserte fagfolk knyttet til utredning av naturmangfold og at konsekvensutredningen svarer ut naturmangfoldloven §§ 8-12
- det gis en vurdering av PFEC skogstandard. Kommunen viser til krav til PFEC skogstandard og spør om NVE anser tiltaket som irreversibel omdisponering eller en reversibel omdisponering. De lurer på hvordan 5 prosent-kravet gjør seg gjeldende for ulike skogseiendommer innenfor planområdet. De lurer på hvordan tiltaket påvirker avskoging lokalt og nasjonalt og ber om at disse spørsmålene behandles grundig i en konsekvensutredning.

- habitatet og viltkorridorer bevares i størst mulig grad. Ev. sperring av trekkruiter må kartlegges grundig.
- det informeres om opprinnelsesland for komponentene som skal benyttes i solkraftverket
- NVE vurderer langsiktig, nasjonalt eierskap for etablering av store solenergianlegg. Ettersom energi er en vesentlig samfunns viktig tjeneste, er dette spørsmål som kommunen håper NVE legger vekt på i videre behandling av solkraftverket.